

De Latijnse School Mariën- hage en het Bisschoppelijk College St. Joseph

Stichting Latijnse School¹⁾

Toen in 1648 in de Molenstraat te Weert een latijnse school gevestigd werd, was dit een gevolg van de Vrede van Munster, die de inlijving bezegelde o.a. van de Meierij van Den Bosch bij de Republiek der Verenigde Nederlanden. Dientengevolge werden alle kloosters in dat gebied definitief gesloten en moesten alle priesters en kloosterlingen vertrekken.

Daartoe behoorde ook het klooster met latijnse school Mariën- hage van de Augustijner Reguliere Kanunniken of Witte Heren onder Woensel aan de Dommel tegen de stad Eindhoven aan, daar opgericht in 1419.

De aanspraken, die de Republiek te voren reeds maakte op de gehele Meierij, deed hen uitzien naar een onderdak elders, hetgeen zij uiterlijk in 1638 vonden in Weert. Dit lag dichtbij en had vanouds bestuurs- en handelsrelaties met Eindhoven; ook was hun klooster geaffilieerd met het Weertse Minderbroedersklooster.

Toen door de bekrachtiging van de Vrede van Munster op 15 mei 1648 de kans op terugkeer ver- keken was, ging men op 17 augustus over tot definitieve vestiging te Weert.

Met de stad werd gecontracteerd, dat de paters "den Last van de Latijnsche Scholen tot Rhetorica inclusive" op zich zouden nemen "en de daertoe te houden vier off vijf meesters".

De school kreeg 'n vrij goede naam; verschillende studenten behaalden te Leuven de prijs van de filosofie. Ook de stad bleek tevreden te zijn.

Opheffing Latijnse School

Donkere wolken pakten zich er

boven samen toen Keizer Joseph II op 17 maart 1783 de opheffing van vele kloosters beval. Pierre Jean Joseph Bernard de Stuers (grootvader van onze Victor!) kwam als momboir (= officier van justitie) de opheffing afkondigen. Stad en klooster protesteerden heftig.

Men had succes; door bemiddeling van De Stuers werd het besluit 22 juli 1784 ingetrokken.

Het herstel zou echter niet lang duren, want met de komst van de Fransen- voorlopig in 1792 en definitief in 1794 - brak het einde aan; bij de wet van 1 september 1796 werden de kloosters opgeheven; in het Departement der Nedermaas alleen al 116! Hun goederen werden in beslag genomen en "vergoed" met bons die vrij algemeen, ook door de Weertse paters, geweigerd werden. Op 20 maart 1797 werden zij verjaagd en moesten zij binnen drie dagen wereldlijk gekleed gaan.

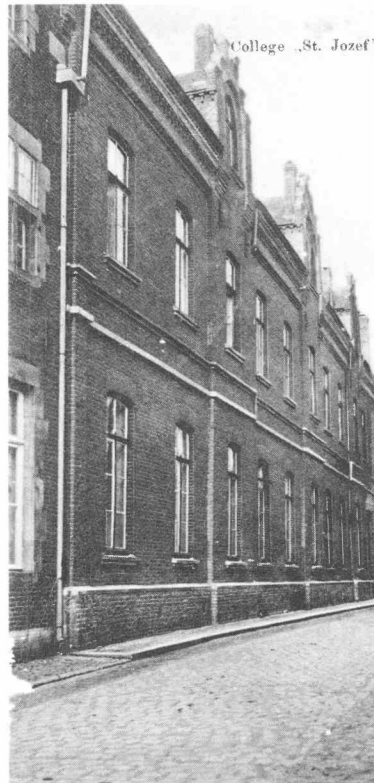
En toen zij de eed van gehoorzaamheid en later van haat tegen het koningschap weigerden, werden vijf van hen, waarvan de prior en onderprior, veroordeeld tot deportatie.

De Latijnse School had aanvankelijk "wooninge int gemeentehuys van de stad, gelegen in de Schoolstraete", dus ergens op de plaats van het latere Pensio- naat St. Louis. Na de vestiging in 1648 vond men een definitieve bouwplaats in de Molenstraat; in 1692 werd eindelijk de kerk geconsacreerd, westelijk gelegen naast de Munt. Daarnaast bevond zich een vleugel langs de Molenstraat met drie dwarsvleugels, waartussen binnenplaatsen, daarachter een speelplaats, een achtervleugel en een tuin.

Dit gebouw moet ongetwijfeld geleken hebben op het fraaie ba-

rokke St. Michielscollege dat in de zelfde tijd door dezelfde Orde in Bree gebouwd werd. De rangschikking der gebouwen is ook dezelfde. In Weert rest er alleen nog van de oostmuur van de kerk met bogen tegen de zijmuur van de Munt. Jammer, dat zo'n monumentaal gebouw zo spoorloos verdwenen is!

De gebouwen werden na de opheffing der Latijnse School confisciseerd; de kerk bevond zich toen nog in vrij goede staat, de rest was min of meer vervallen; in de achtervleugel werd de gendarmerie gevestigd. Weldra werden de kerk en de gebouwen langs de Molenstraat verkocht en gesloopt.

De vleugel van het College St. Jozef rond 1925

De Latijnse School herrijst als College

Niettemin werd het onderwijs in een particulier huis in de Langstraat voortgezet, hetgeen officieel gesanctioneerd werd krachtens de School-wet van 11 mei 1802.

Andermaal luidde hierover de doods-klok onder Willem I, toen de Minister van Binnenlandse Zaken, Onderwijs en Waterstaat op 13 september 1824 besloot, 9 scholen in het huidige Nederlands Limburg op te heffen, omdat zij een onwettig bestaan leidden en zonder steun kans op blijvende verbeteringen uitgesloten was.

Intussen besloot de Minister op verzoek van de Raad van Weert, voorlopig 6 maanden te wachten, totdat de school omgevormd zou zijn tot "een wettig Kollegie". En vanaf de Paasvakantie was Weert eindelijk in het bezit van een openbaar Stedelijk College.

Over de vestiging van het nieuwe college heeft het stadsbestuur eerst in 1824 onderhandelingen gevoerd met de Minderbroeders, wier klooster grotendeels laeg stond. Daarna overwoog men, het college bij het stadhuis onder te brengen, ofwel de gendarmerie te verplaatsen naar het te herstellen en uit te breiden stadhuis en het college te vestigen in de voormalige latijnse school.

Dit laatste gebeurde en in afwachting er van gaf men les in een groot huis in de Langstraat (het hoekhuis met de Van Berlostraat, nu door de Ursulinen bewoond?) In 1831 werd de nieuwe vestiging betrokken in de achterbouw van de vm. Latijnse School. Om echter zekerheid te krijgen, dat de Weertse studenten toegang zouden krijgen tot de bisschoppelijke seminariën, werd op 31 oktober 1837 met de Luikse Bisschop Mgr. A.G.C. van Bommel besloten, de school om te

zetten in een door de stad gesubsidiëerd Bisschoppelijk College. Zij kreeg 2 afdelingen: een handelsschool en een latijnse school. Er waren toen 4 geestelijken aan verbonden en de school telde 53 leerlingen. Een ogenblik heeft het er toen zelfs naar uitgezien, dat Weert, waar de leiding in handen van geestelijken was, een kleine seminarie zou worden, waarvoor de stad een aanzienlijke som over had, maar de lokalen waren er slecht en het werd uiteindelijk en begrijpelijk Rolduc.

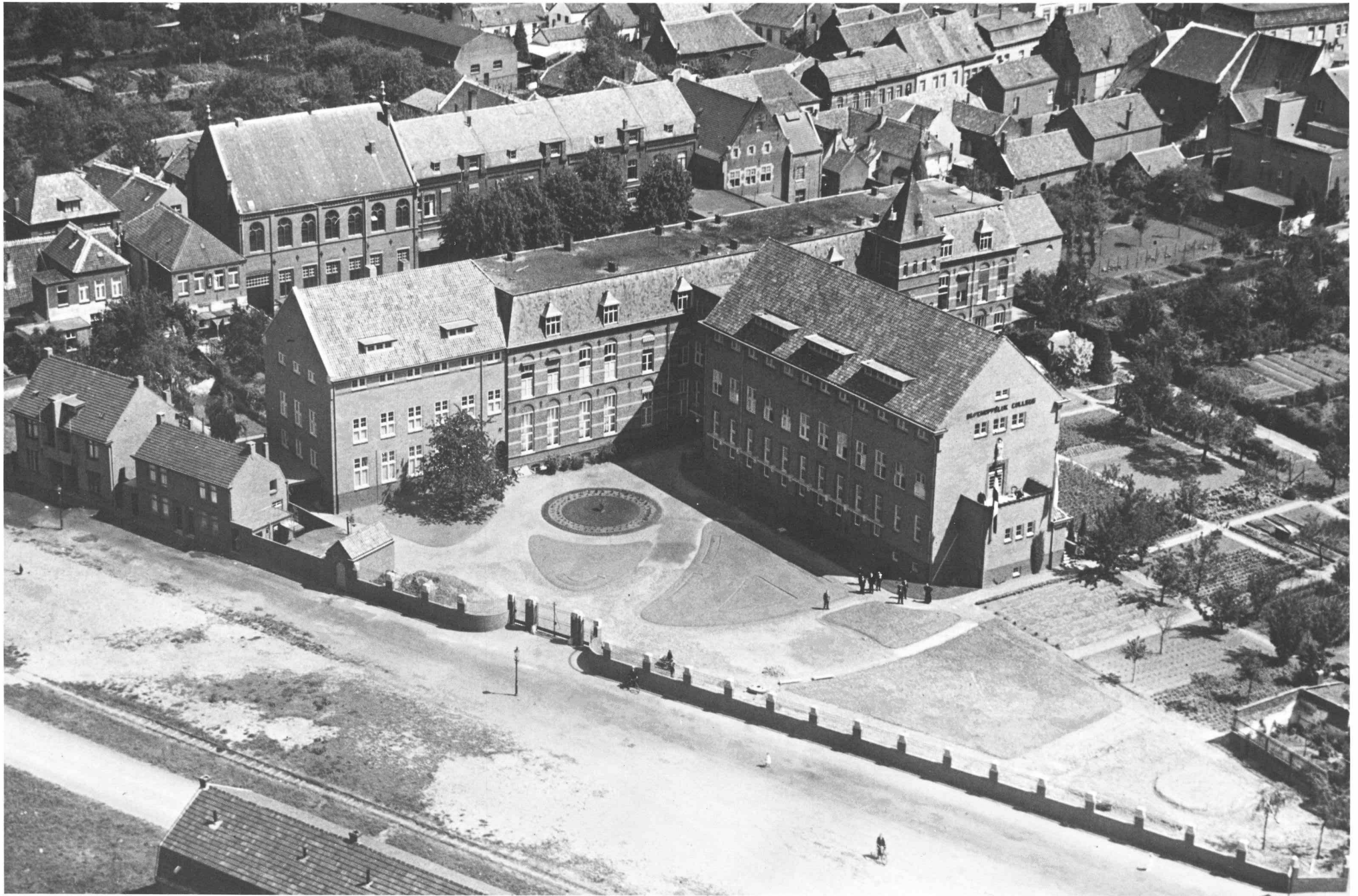
Aangezien het gebouw veel te klein was (er was ook een kostschool in gevestigd), werd in 1870/71 het bekende gebouw langs de Molenstraat gesticht. In 1915 werd dit aan de westzijde uitgebreid met een leervleugel, waarboven een eigen kapel.

De achterbouw werd in 1902/03 onder directeur-bouwer Henricus Wouters vervangen door een nieuwe. In 1931 kwamen er lage klaslokalen op de vergrote speelplaats, in 1931/32 een dwarsvleugel, waarin aula, en in 1933 verlenging van de achtervleugel, waarin eetzaal.

De handelsschool was al in 1918 erkend als gesubsidiëerde Middelbare Handelsdagschool, be- kroond in 1934.

Zeer tijdelijk heeft het college ook een 3-jarige MULO gehad, opgericht in 1919, maar reeds in 1921 overgenomen door de R.K. Patronaatscommissie.

In verband met de oprichting van de HBS werd na de oorlog langs de latere Nieuwe Markt een nood-HBS opgericht met op de hoek met de Van Berlostraat een gymnastiek- en een studiezaal.

Het gebouwencomplex van het Bisschoppelijk College in 1934, gezien vanaf de Wilhelminasingel

Bezetting

Het aantal leraren bedroeg van 1648-1783 2 à 3, 1786 4 à 5, 1876 10, 1919 17 (13 geestelijken en 4 leken), in 1948 17 geestelijken en 17 leken, duidelijk een "laicisering". In 1983 waren er 106 leraren, waarvan slechts 1 geestelijke, niet eens van het bisdom! Het aantal leerlingen der Latijnse School schommelde tussen 30 en 40, waarvan enkele in kosthuizen (étudiant commensale). Na de Franse Tijd begon men met 40, in 1870 ± 140, in 1921 260 en in 1950 436. De sterke stijging na 1944 onder directeur Petrus Moors was te danken aan de nieuwe HBS.

Het internaat onderging de laatste jaren slechts 'n geringe uitbreiding. Onder hen tijdelijk studenten van de Paters van de H. Geest (1904-1921), Witte Paters tot 1926 en Scheut-Sparren daal tot 1928.

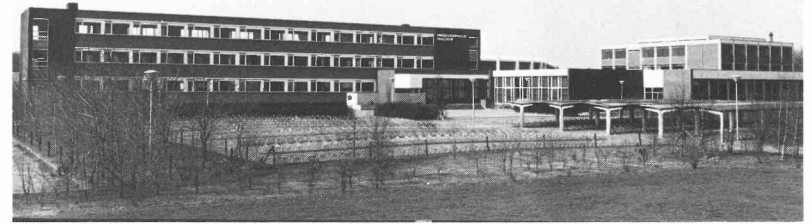
De huishoudelijke dienst werd vóór de Franse Tijd verricht door Broeders, erna eerst door knechten en dienstboden, vanaf 1902 door de Kleine Zusters van de H. Joseph uit Heerlen. Zij werden zeer gewaardeerd; in 1927 bij hun zilveren jubileum blijkt een klinkende serenade van de studentenfanfare en een plechtige Hoogmis en in 1942 bij hun 40-jarig feest.

Er was ook nog een Harrie Schroyen, bediende van de leraren en "verbindingsofficier" tussen de zusters en de leveranciers.

Een nieuw college

Na W.O. II heeft het College onder directeur P. Moors een enorme vlucht genomen, begonnen in 1946 met de overbrenging der eerste katholieke HBS van Nederland van Rolduc naar Weert en in 1947 met de toekenning aan het gymnasium van het jus promovendi als toelating tot de universiteit.

Aangezien de vestiging in de binnenstad te benauwd geworden

Het nieuwe scholencomplex van het Bisschoppelijk College langs de Kazernelaan

was, werd besloten, het college in zijn geheel over te brengen naar een groot terrein in de hoek van de Kazernelaan en de Uilenweg. Daar verrees in 1962 de 1e vleugel onder architectuur van Alfons Boosten, in 1972 gevolgd door een tweede van Theo Boosten en in 1978 een derde van dezelfde met architect Piet Coenders. Het terrein in de binnenstad werd verkocht en wordt thans in beslag genomen door het Torrowarenhuis.

Thans herinnert aan het College alleen de naam Collegeplein ter plaatse van de vroegere speelplaats met de bomen, waaronder men beugelde, en op de Nieuwe Markt de treures(!) met de molensteen van de vroegere binnenmolen er omheen, die vroeger stond hoek Wilhelminasingel/Van Berlostraat. Verder de beuk op het vm. voorplein langs de Wilhelminasingel en de glas-in-lood-raampjes, die bij de afbraak aangebracht zijn in de Taverne De Oude Munt.

Middelerwijl was in 1968 het pensionaat afgestoten, was in 1970 de Handelsschool omgezet in een HAVO en de HBS in een Atheneum en was de MAVO van Keent overgenomen. Al deze scholen, elk met een conector, werden in 1970 onder Algemeen Directeur Henri Piercy uit Ge-

leen, de eerste lekendirecteur, verenigd in een Scholengemeenschap Bisschoppelijk College. De recente groei van het College blijkt het best uit de groei van het aantal leerlingen: 1950: 436, 1960: 787, 1970: 1244 1982/83: 1952, waarmee het B.C. én haar zusterinstelling in Weert, de Philips van Horne Scholen-Gemeenschap, tot de tien grootste van den lande behoren.

De grote betekenis van het B.C. gaat echter ver uit buiten de grenzen van het onderwijs en het gewest Weert. De vroegere kostschool trok leerlingen uit geheel Katholiek Nederland en werd gezocht als broedplaats van echt humanistische vorming. En in Weert e.o. waren de "professoren" van het B.C. graag gezien als helpers in de zielzorg en als stimulators van het culturele leven. Terecht is van het College dan ook bij het derde eeuwfeest van de Latijnse School in 1948 gezegd: "Thans schittert het College in de gouden luister van een zeldzaam jubileum¹⁾."

1) Gegevens tot 1978 ontleend aan: P. Cunibertus Sloots o.f.m., Haga Mariana, 1648-1948, Roosendaal 1948. Daarna mededelingen directie B.C.

2) P.J.M. Aalberse e.a., Dr. Nolens, 1927.

3) Dr. P.J.M. van Gils, Mgr. C.C. Prinsen, St. Michielsgestel 1941.

De sloop van het Bisschoppelijk College in 1975